

Til alle kommuner
Att.: Direktøren for dagtilbudsområdet

12. april 2024
Sagsnr.: 24/12876

Ministeren
Frederiksholms Kanal 21
1220 København K

Telefon: +45 33 92 50 00
Mail: uvm@uvm.dk
www.uvm.dk

CVR-nr.: 20453044

Vedr. kommunernes ansvar for at efterleve dagtilbudslovens regler om forsyningsforpligtelse og pasningsgaranti på dagtilbudsområdet

Ministeriet skal hermed indskærpe de gældende regler i dagtilbudsloven vedrørende rammerne for kommunalbestyrelsens fastsættelse af åbningstider i dagtilbud.

Anledningen er, at der i marts 2024 har været bragt artikler i medier, hvor det fremgår, at kommuner som følge af besparelser nedsætter dagtilbuddenes åbningstider i et omfang, der gør det vanskeligt for nogle forældre at kunne passe deres arbejde og samtidig kunne nå at aflevere og hente deres børn i et dagtilbud inden for åbningstiderne.

Vedr. kommunalbestyrelsens fastsættelse af åbningstider i daginstitutioner og dagpleje (dagtilbud)

Kommunalbestyrelsen skal ved organisering af kommunens dagtilbud varetage dens forsyningsforpligtelse og leve op til pasningsgarantien, jf. dagtilbudslovens §§ 4 og 23.

Pasningsgarantien indebærer, at kommunalbestyrelsen på alle hverdage med undtagelse af den 5. juni og den 24. december skal tilbyde forældre pasningsgaranti i et alderssvarende dagtilbud. Kommunalbestyrelsen kan opfylde pasningsgarantien inden for den vifte af dagtilbud, som kommunen tilbyder, så længe dagtilbuddet ud fra en samlet vurdering af barnets og familiens situation kan dække behovet. Pasningsgarantien indebærer ikke en garanti for en plads i et bestemt dagtilbud.

Der er ikke i dagtilbudsloven fastsat konkrete krav om det tidsmæssige omfang af en dagtilbudsplads. Fastsættelsen af åbningstiden i dagtilbud skal dog ske under hensyn til kommunalbestyrelsens forsyningsforpligtelse. Dette indebærer, at den daglige åbningstid skal udgøre et reelt pasningstilbud for forældre, og at åbningstiden under ét må fastsættes, så den er egnet til at dække det lokale behov for fleksible pasningsmuligheder i dagtilbud.

I kommunalbestyrelsens vurdering af, hvorvidt den daglige åbningstid udgør et reelt pasningstilbud for forældre, skal kommunalbestyrelsen bl.a. tage højde for de familier i kommunen, hvor forældrene arbejder fuldtid, hvor nogle forældre møder tidligt på arbejde, mens andre forældre møder senere og har tilsvarende senere fri fra arbejde, almindelig transporttid til og fra arbejde, forældre der pendler til og fra arbejde mv.

Kommunalbestyrelsen skal i sin organisering af kommunens dagtilbud også varetage hensynet til, at udbuddet af pladser i dagtilbud, herunder dagtilbuddenes åbningstider, sker på den økonomisk mest hensigtsmæssige måde. Kommunalbestyrelsen skal som led i dens forsyningsforpligtelse løbende tilpasse udbuddet af dagtilbud i kommunen til de lokale forhold, således at antallet af pladser i den enkelte kommune matcher efterspørgslen i kommunen. Det følger heraf, at det ligger inden for kommunalbestyrelsens råderum at justere åbningstiderne i dagtilbuddene, så længe kommunalbestyrelsen vurderer, at den samlede dagtilbudskapacitet afspejler de lokale behov, og dermed udgør et reelt pasningstilbud for forældrene.

Ministeriets vurdering

Det er ministeriets vurdering, at kommunalbestyrelsens efterlevelse af dagtilbudslovens regler om forsyningsforpligtelse og pasningsgaranti indebærer, at en beslutning om at nedsætte åbningstiderne i dagtilbud *altid* skal ske på baggrund af en konkret og forudgående vurdering af, at det samlede udbud af dagtilbud fortsat udgør et *reelt pasningstilbud* for forældrene ud fra en samlet vurdering.

Ministeriet skal afslutningsvis bemærke, at en kommunalbestyrelse efter gældende regler, inden for rammerne af dagtilbudslovens §§ 15 og 16, kan delegere kompetence til en forældrebestyrelse.

Kommunalbestyrelsens eventuelle delegation af beslutning om implementering af en ændring af åbningstider til en forældrebestyrelse ændrer ikke ved, at det er kommunalbestyrelsens ansvar at efterleve dagtilbudslovens regler, herunder om forsyningsforpligtelse og pasningsgaranti.

Uddrag af gældende regler fremgår nedenfor.

Med venlig hilsen

Mattias Tesfaye

Gældende ret

Forsyningsforpligtelsen

Efter dagtilbudslovens § 4, stk. 1, 1. pkt., skal kommunalbestyrelsen sørge for det nødvendige antal pladser i dag-, fritids- og klubtilbud, herunder det nødvendige antal pladser i dagtilbud 30 timer om ugen til børn omfattet af § 11, stk. 8, og obligatorisk læringstilbud 25 timer om ugen til børn omfattet af § 44 a samt andre socialpædagogiske fritidstilbud.

Det følger bl.a. af bemærkningerne i lovforslag L 170, samling 2006-07, til § 4, stk. 1, at pladserne kan bestå af tilbud i opholdskommunen eller i en anden kommune, hvori opholdskommunen råder over pladser under hensyntagen til, at afstanden mellem dagtilbud og hjem eller arbejde m.v. er rimelig i forhold til den konkrete familie.

Det følger videre af bemærkningerne, at på dagtilbudsområdet skal "det nødvendige antal pladser" efter stk. 1 vurderes i forhold til efterspørgslen af pladser og kommunalbestyrelsens pligt til at opfylde pasningsgarantien efter lovforslagets § 23. Forsyningsforpligtelsen kan opfyldes ved, at barnet tilbydes en plads i en kommunal dagpleje eller daginstitution, i en privat dagpleje eller i en selvejende daginstitution. Kommunalbestyrelsen kan ikke anvise plads i en privatinstitution, ligesom kommunalbestyrelsen ikke kan henvise forældrene til privat pasning eller pasning af egne børn.

Af bemærkningerne følger videre, at kommunalbestyrelsen i forhold til kommunens egne borgere har en pligt til at begrænse eventuelle unødige udgifter for kommunen og tilpasse de lokale forhold ved løbende at foretage en kapacitetsvurdering og eventuel kapacitetstilpasning, således at antallet af pladser i den enkelte kommune matcher efterspørgslen i kommunen.

Pasningsgaranti

Efter dagtilbudslovens § 23, stk. 1, har alle børn adgang til at blive optaget i et dagtilbud indtil skolestart. Efter dagtilbudslovens § 23, stk. 2, skal kommunalbestyrelsen på alle hverdage med undtagelse af den 5. juni og den 24. december tilbyde forældre pasningsgaranti i dagtilbud efter § 19, stk. 2-4, eller § 21, stk. 2 og 3.

Det følger bl.a. af bemærkningerne i lovforslag L 170, samling 2006-07, til § 23, at pasningsgarantien skal ses i sammenhæng med kommunalbestyrelsens forpligtelse til at sikre det nødvendige antal pladser efter lovforslagets § 4.

Pasningsgarantien indebærer ikke en garanti til en plads i et bestemt dagtilbud. Kommunalbestyrelsen kan opfylde pasningsgarantien inden for den vifte af dagtilbud, herunder deltids- eller modulpladser, der i dag er mulighed for at tilbyde, når et dagtilbud ud fra en samlet vurdering af barnets og familiens situation kan dække behovet.

Retningslinjer for optagelse af børn i dagtilbud

Det følger af dagtilbudslovens § 27, stk. 1, at kommunalbestyrelsen fastsætter og offentliggør retningslinjer for optagelse af børn i dagtilbud efter § 19, stk. 2-4, og § 21, stk. 2 og 3, herunder for ansøgning om optagelse, jf. dog §§ 27 a, 27 b og 27 c.

Det følger bl.a. af bemærkningerne i lovforslag L 170, samling 2006-07, til § 27, at den enkelte kommunalbestyrelse skal fastsætte retningslinjer for optagelse af børn i dagtilbud ud fra lokale forhold og træffer afgørelse om anvisning af en plads i et konkret dagtilbud ud fra forældreønsker, familiens tidsmæssige behov, kapacitetshensyn m.v. Retningslinjerne fastsættes ud fra lokale forhold og kan inden for rammerne af pasningsgarantien tage hensyn til eksempelvis,

- forældre tilknyttet arbejdsmarkedet, ledige forældre, der får arbejde og forældre, som er under uddannelse,
- at kontanthjælpsmodtagere, forsikrede ledige, revalidender m.fl., der ikke umiddelbart kan komme i ordinært job, kan få tilbud om aktivering m.v. og dermed støttes i en indslusning på arbejdsmarkedet,
- børn henvist fra anden myndighed, speciallæge eller fra andre afdelinger/dagtilbud i kommunen,
- at søskende kan komme i samme dagtilbud,
- børn der på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller astma/allergi har behov for en plads i et specielt indrettet dagtilbud,
- sammensætning af børnegrupperne med hensyn til alder, køn og etnicitet og
- dagtilbuddets geografiske placering i forhold til familiens bopæl, arbejdsplads m.v.

Af bemærkningerne følger videre, at bestemmelsen ikke indeholder krav om det tidsmæssige omfang af en dagtilbudsplads. Kommunen kan dog ikke ved anvisning af en plads i et dagtilbud stille betingelser om, at pladsen tildeles for en bestemt periode. Kommunen har mulighed for at foretage en konkret vurdering af barnets daglige tidsmæssige behov for et dagtilbud og tilbyde barnet en deltids- eller en fuldtidsplads i overensstemmelse hermed.

Overdragelse af opgaver til forældrebestyrelsen

Det følger af dagtilbudslovens § 15, stk. 3, 1. pkt., at forældrebestyrelsen varetager sine opgaver inden for de rammer og eventuelle prioriterede indsatser, som kommunalbestyrelsen har fastsat.

Det følger bl.a. af bemærkningerne i lovforslag L 170, samling 2006-07, til dagtilbudslovens § 15, at der, ud over den kompetence, som forældrebestyrelsen efter denne bestemmelse som minimum har, er et råderum, hvor kommunalbestyrelsen kan tillægge forældrebestyrelsen hel eller delvis kompetence.

Den øvre grænse for, hvilken kompetence forældrebestyrelsen kan tillægges, er fastlagt i § 16, stk. 4. Her fremgår, at kommunalbestyrelsen ikke til en forældrebestyrelse kan overlade opgaver med at føre tilsyn og beføjelser, der følger af kommunalbestyrelsens bevillings- og arbejdsgiverkompetence.

Ved overdragelse af opgaver til forældrebestyrelsen må kommunalbestyrelsen være opmærksom på bindinger i anden lovgivning, aftaler m.v., som sætter grænser for eller påvirker delegationsadgangen. Kommunalbestyrelsen skal således i forbindelse med overdragelse af opgaver være opmærksom på, hvilke rammer den giver for forældrebestyrelsens kompetence, og på at kommunalbestyrelsen fortsat har det overordnede ansvar for dagtilbuddene.